

Πολλοὺς τότε παρέσυρεν ὁ θριαμβεύων χείμαρρος τῆς Γαλλικῆς ἐπαναστάσεως, καὶ πολλαὶ καρδίαι θερμοκεφάλων νεωτεριστῶν συμπαθοῦσαι ὑπὲρ τῶν κηρυχθεισῶν νέων ἰδεῶν εἶδον δυστυχῶς καὶ τὰς θρησκευτικὰς ἐκείνας ἀλογίας ὑπὸ τὸ πρίσμα ἀκαταλογίστου ἐνθουσιασμοῦ. Τοιοῦτος ἐγένετο καὶ ὁ Χριστόδουλος, ἀνὴρ ἄλλως τε οὐδέποτε τῶν τότε ὑστερος κατὰ τὴν εὐρυμάθειαν, καὶ τὴν ἑλληνικὴν ἰδίως παιδείειν.

Ὁ Ζαβίρας λέγει ὅτι διατρίβων ἐν Λειψία εἶδεν ἐν τῷ δάσει τοῦ Ῥοζεντάλ ἐπὶ μιᾶς πλατείας μεμονωμένον τὸ μνημα τοῦ Χριστοδούλου, ἐφ' οὗ ἀνέγνω τὴν ἐξῆς ἐπιγραφὴν τεθεισαν παρὰ τῶν μαθητῶν του· « Ἐνταῦθα κεῖται ὁ φιλοσοφικῆ σπουδῆ καὶ τῆ τῶν ὄντων θεωρία τὸν ἑαυτοῦ βίον ἀφοσιώσας λογιώτατος Χριστόδουλος Εὐσταθίου ὁ ἐξ Ἀκαρνανίας, γεννηθεὶς μὲν τῷ ἔτει 1733, θανὼν δὲ τῷ 1793, Αὐγούστου 15 ».

Συγγράμματα.

—Περὶ φιλοσόφου, φιλοσοφίας, φυσικῶν, μεταφυσικῶν, πνευματικῶν καὶ θείων. Ἐν Βιέννῃ 1786.

—Ἀληθῆς πολιτικῆ, ἧτις διαιρεῖται εἰς δύο κεφάλαια· χρήσιμα καὶ ἀναγκαῖα πρὸς διακόσμησιν καὶ στολισμὸν τῶν εὐγενῶν ἀνδρῶν, διδάσκουσα οὐ μόνον ἀποφεύγειν τὰ ἐλαττώματα, ἀλλὰ μὴν καὶ ὡς οἶόν τε καὶ τὴν ἀρετὴν ἀσπάζεσθαι, μεταφρασθεῖσα ἐκ τῆς γαλλικῆς εἰς τὴν ἡμετέραν ἀπλὴν διάλεκτον. Ἐνετίησι 1781, παρὰ Νικολάω Γλυκεῖ.

—Ἀπάντησις ἀνωνύμου πρὸς τοὺς αὐτοῦ ἄφρονας κατηγοροὺς ἐπονομασθεῖσα περὶ θεοκρατείας, ὅτι ἅπας ὁ λόγος περὶ τούτων στρέφει. 1793, ἐν Λειψία τῆς Σαξωνίας.

Τὸ τελευταῖον πονημάτιον εἶνε κυρίως τὸ δὸν ἀφορμὴν εἰς τὰ ἐκτεθέντα. Νεόφυτος Ζ' ἀφώρισεν αὐτόν· τὸ δὲ ἀφοριστικὸν μετὰ σχολίων ἐξέδωκεν ἐν Βουδῆ ἀνωμόμως τῷ 1800 ὁ Δημ. Γοβδελάς, γράψας καὶ τὴν σατυρικὴν Ἀκολουθίαν ἑτεροφθάλμου καὶ ἀντιχρίστου Χριστοδούλου τοῦ ἐξ Ἀκαρνανίας, ἐκδοθεῖσαν τῷ 1793.

Θεόδωρος Ἀναστασίου Καβαλιώτης.

Ἐγεννήθη ἐν Καβάλα τῆς Μακεδονίας, καὶ διὰ συνδρομῆς τοῦ σωματοῦ τοῦ χαλκῶν πεμφθεὶς εἰς Ἰωάννινα ἐμαθήτευσεν ὑπὸ Εὐγένιον τὸν Βούλγαριν· μεθ' ἱκανὸν χρόνον ἀπελθόντος τοῦ Εὐγενίου εἰς Κοζάνην παρηκολούθησεν αὐτόν καὶ ὁ Θεόδωρος, ὅστις ὑστερὸν ἐλθὼν εἰς Μοσχόπολιν προέστη ἐπὶ τρία ἔτη τῆς ἐνταῦθα ἰδρυθείσης Ἀκαδημίας, καὶ νυμφευθεὶς μετὰ Μοσχοπολίτιδος ἐχειροτονήθη ἱερεὺς, καὶ μετ' ὀλίγον ὠνομάσθη μέγας πρωτοπαπᾶς. Ἐδίδαξεν ἔτι ἐπὶ ἀρκετὰ